

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОГО ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Досить часто у вітчизняних періодичних виданнях, коли мова йде про Парламентську Асамблею Ради Європи (ПАРЕ), синонімічно згадується поняття "*Європейського парламенту*". По суті це є свідченням відсутності смислової диференціації у розумінні місця, ролі, функцій, завдань, з одного боку, найстарішої загальноєвропейської, насамперед, правозахисної організації - Ради Європи, членом якої Україна є з листопада 1995 р., та її важливої структури, якою є Парламентська асамблея РЕ, а з іншого, принципово відмінної інституції європейського політичного інтеграційного процесу - Європейського парламенту (ЄП), перші прямі вибори якого відбулись в країнах-членах Європейського Співтовариства в 1979 р.

На початку 90-х років XX ст. Європейський парламент перетворився на важливу представницьку та законодавчу структуру Європейського Союзу. До того часу історія розвитку ЄП визначалась темпом та основними векторами розвитку європейського інтеграційного процесу.

Отже, необхідно проаналізувати основні етапи розвитку Європейського парламенту, наголосити на його значенні для реалізації європейського напрямку зовнішньої політики України.

Формування та робота ЄП протягом перших чотирьох виборчих каденцій.

1 січня 1958 р. у відповідності до положень Римського договору (23 березня 1957 р.) було створено Європейське Економічне Співтовариство. З метою координації роботи національних парламентів його фундаторів - ФРН, Франції, Бельгії, Нідерландів, Люксембурга, Італії у березні 1958 р. почали працювати "Європейські збори" у складі 142 депутатів. Неофіційно цей орган з 1962 р. стали називати "парламентом".

Саме тоді було прийнято рішення стосовно активізації політичного співробітництва між країнами-членами Європейського Економічного Співтовариства.

Рішення про проведення прямих виборів депутатів Європейського парламенту на основі головних принципів парламентської демократії було прийнято 8 квітня 1978 р. під час зустрічі глав держав та урядів країн-членів ЄС. Завдяки цьому мало відбутись певне поглиблення європейської інтеграції, оскільки більшу легітимність отримали би владні правові акти, а діяльність оновленого ЄП мала сприяти загальній демократизації європейських структур, посиленню європейської солідарності та ідентичності. Водночас у залі засідань депутати структуруються не за національною ознакою, а за принципом партійно-політичної належності. Термін, на який вони обираються, становить п'ять років.

Перші прямі вибори Європейського парламенту відбулись 7-10 червня 1979 р. Перемогу на них святкували правоцентристські політичні партії, європейські соціал-демократи опинились в опозиції.

На початку 80-х рр. XX ст. було прийнято принципове рішення щодо формування Європейської валютної системи, яка визначила спільну монетарну ідентичність ЄС. Тим самим було зроблено вирішальний крок до поглиблення європейського політичного інтеграційного процесу.

Другі вибори Європейського парламенту були проведені 14-17 червня 1984 р. Внаслідок цього радикальних змін політичного ландшафту в ЄП не відбулось. Офіційно назва "Європейський парламент" (ЄП) була зафіксована в Єдиному Європейському Акті 1986 р., який встановив порядок денний інтенсифікації процесу європейської економічної і політичної інтеграції. Завдяки цьому було відкрито шлях до створення Європейського Союзу.

Треті прямі вибори Європейського парламенту відбулись 15-18 червня 1989 р. З цього часу ЄП розширив свої повноваження та функції у багатьох сферах, зокрема, у політиці зайнятості, освіті, соціальному захисті, транспорті, новітніх технологіях, екології. Більш конструктивним стало

співробітництво з іншими органами ЄС – Європейською комісією та Європейською Судовою Палатою.

Європарламент доклав зусиль, аби бути більш відкритим для громадського контролю, зокрема через засоби масової інформації. Тим самим ЄП став своєрідною “політичною академією”, замість “дискусійного клубу без влади”². Під час цієї каденції було сформовано Спільний ринок, започатковано перший етап створення Економічного та валютного союзу (останній його етап пов’язаний із введенням протягом першого півріччя 2002 р. спільної грошової одиниці євро у готівковий обіг), забезпечена імплементація положень Маастрихтського договору, створено Європейський Союз. Також було започатковано новий механізм взаємодії ЄП та Європейської Комісії.

9-12 липня 1994 р. було проведено четверті прямі вибори Європейського парламенту. Вперше громадяни країн-членів ЄС, які на час виборів жили та працювали на території будь-якої країни-члена ЄС могли голосувати на цьому місці.

На той час певних змін зазнала структура Європейського парламенту. Секретаріат ЄП розташувався в Люксембурзі, Інститут радників у Брюсселі, а 626 депутатів (їхня чисельність збільшилась внаслідок вступу до ЄС з 1 січня 1995 р. Австрії, Швеції, Фінляндії) проводили пленарні засідання переважно в Страсбурзі, а засідання за участю європейських комісарів у Брюсселі. Також депутатам ЄП було заборонено мати так званий подвійний мандат, тобто бути паралельно ще й депутатом певного національного парламенту.

Під час цієї каденції вперше ЄП частково контролював процес призначення персонального складу Європейської комісії на чолі з Ж.Сантером. Інтенсивною стала робота європейських парламентарів по створенню законодавчої бази співробітництва в рамках Спільного ринку, сільськогосподарської політики, структурних фондів, спільної зовнішньої та оборонної політики. Водночас наголошувалось на обмеженості демократичних форм громадського контролю за роботою інститутів ЄС взагалі, та Європейського парламенту, зокрема.

Отже, коротку історію розвитку Європейського парламенту можна представити таким чином³.

Таблиця 1.

Коротка історія Європарламенту.

Період	Назва	Кількість країн-членів	Кількість депутатів	Кількість мов	Президент ЄП	Час каденції
1952-1957	Спільні збори	6	78	4	П. Сома Д.Тиссер Г. Фуркер	1952-54 1954 - 1956 1956 - 1958
1958-1972	Європейський парламент	8	142	4	Роберт Шуман	1958 - 1960
1973-1979	Європейський парламент	9	198	6	Еміль Коссусіо	1977 - 1979
1979-1984	Перша каденція	10	434	7	Пітер Давенгерт	1982-1984
1984-1989	Друга каденція	12	518	9	П'єр-Івоніс	1984-1987
1989-1994	Третя каденція	12	567	9	Егон Кресс	1992 - 1994
1994 - 1999	Четверта каденція	15	626	11	Егон Кресс	1994-1999
1999-2004	П'ята каденція	15	626	11	Ніколь Фонтен	1999-2004

Впродовж всього періоду діяльності ЄП за вище наведені каденції послідовно та системно удосконалювалась правова база розгортання всіх складових європейського інтеграційного процесу. В центрі уваги Європейського парламенту перебувають питання зміцнення свободи, демократії, розбудови економічно процвітаючого, солідарного суспільства, з міцними соціальними гарантіями верховенством права та захисту прав людини.

Правові засади функціонування Європейського парламенту.

Римський договір 1957 р. зафіксував потребу створення парламентської інституції (Асамблеї), покликаної разом із Європейською Судовою Палатою координувати правове забезпечення європейського інтеграційного процесу. До складу названого органу відповідно до статті 137 цього договору мали входити представники народів, об'єднаних у Співтовариство. Було зафіксовано, що депутати ЄП є незалежними від владних структур власних держав. Місцем перебування Європейського парламенту було визначено Страсбург. Проте Римський договір визначив роль ЄП як суто консультативну. Європейська комісія формально не була пов'язана думкою парламентарів, але повинна була “брати її до уваги”⁴.

Водночас європейський парламент отримав право створювати різноманітні постійні комітети, заслуховувати думку експертів, проводити парламентські слухання з актуальних проблем. Стаття 140 Римського договору зобов'язала європейських комісарів відповідати на запити депутатів ЄП. Відповідні доповіді, як правило, подавались наприкінці періоду головування тієї або іншої країни в структурах ЄС. Стаття 144 Римського договору передбачила відповідальність європейських комісарів перед ЄП. Усунути їх від виконання обов'язків можна було лише двома третинами голосів від повного кворуму парламентарів. Недовіру можна було висловити лише всьому складу Європейської комісії, а не окремим її членам.

Єдиний Європейський Акт 28 лютого 1986 р. частково розширив повноваження ЄП. Було встановлено так звану "процедуру співробітництва", тобто якщо Європейська комісія не вдоволена поправками європейських парламентарів, вона мала повернути відповідний законопроект для повторного читання. Якщо і після цього ЄП наполягає на своїй позиції, Європейська комісія в такому разі може прийняти власну версію документу, але лише шляхом одноголосного рішення протягом трьох місяців.

Єдиний Європейський Акт зробив легітимними прапор ЄС - блакитне полотнище з 12 жовтими зірками, розташованими колом, а також європейський гімн, музикою якого стала бетховенська "Ода радості".

Суттєво була розширена кількість проблем, консультації по яким із ЄП були обов'язковими. Насамперед, це всі питання щодо створення Спільного ринку, зокрема, ЄП формує його політичний вимір. З цією метою було прийнято 279 конкретних правових актів.

Важливу роль у правовому регулюванні діяльності не лише Європейського парламенту, а й всього Європейського Союзу, відіграє процедура затвердження бюджету. Європейський парламент у відповідності до статті 203 Римського договору може відхилити проект бюджету, але не може збільшувати видатки бюджету, проте має право змінити структуру бюджетних статей, наприклад, між трьома основними

фондами - *регіональним, соціальним та аграрним*, які становлять дві третини бюджету. У 1986 р. з бюджетних суперечок між Європейською комісією та Європейським парламентом рішення приймала Європейська Судова Палата⁵.

Важливий етап розширення повноважень ЄП настав із підписанням Маастрихтського договору (лютий 1992 р.), відповідно до положень якого 1 листопада 1993 р. було створено Європейський Союз. Названий договір визначив потребу активізації взаємодії між Європейським парламентом та національними парламентами країн-членів ЄС із метою зміцнення демократичного фундаменту союзу, розширення можливостей участі громадян у процесі прийняття рішень. На цій основі протягом 90-х років інтенсивно розвивалось співробітництво між фракціями національних парламентів та між європейськими фракціями ЄП.

В цей час Європейський парламент забезпечив реалізацію другого етапу створення Економічного та Монетарного союзу ЄС, сприяв формуванню засад спільної зовнішньої та оборонної політики ЄС, сформував правові умови для реалізації принципу субсидіарності (тобто вирішення політичних проблем на рівнях регіональної та загальноєвропейської компетенції), та спільного громадянства країн-членів ЄС у відповідності до Шенгенських угод 1985 р. Європейський парламент також вперше призначив особу, яка слідкує за дотриманням прав громадян, так званого омбудсмена. З того часу в центрі уваги Європарламенту постійно перебувають проблеми забезпечення прав людини у глобальному масштабі.

Амстердамський договір 1997 р. зміцнив право Європейського парламенту брати участь у процесі прийняття всіх рішень Європейського Союзу, та контролювати роботу його органів, зокрема, через бюджетний механізм та пряму взаємодію з громадянами країн-членів ЄС.

У грудні 2000 р. в Німці була затверджена Хартія прав громадян країн-членів ЄС. Зокрема, було розширено право подавати петиції до Європарламенту. Ця інституція також мала сконцентрувати свою діяльність на забезпеченні соціальних та екологічних прав громадян.

Договір, підписаний у грудні 2000 р. в Ніщі, зафіксував принципи роботи органів ЄС після прийому нових країн-членів. Зазначимо, що одним із найбільш принципових питань нинішнього реформування структур Європейського Союзу є адаптація до майбутньої реальності прийому нових країн-членів. Зрозуміло, що вступ мінімум 12 претендентів вимагає суттєвих змін в організації роботи всіх інститутів ЄС включно з Європейським парламентом.

Роль Європейського парламенту на сучасному етапі розвитку Європейського Союзу

Місце, функції та завдання Європейського парламенту в інтеграційному політичному процесі загалом були визначені Маастрихтським договором 1992 р., Амстердамським договором 1997 р., Договором, підписаним у Ніщі 2000 р. По суті Європарламент перетворився на головний орган, покликаний здійснювати демократичний контроль за діяльністю виконавчої влади – Європейської комісії (а це 24 генеральні дирекції, 20 європейських комісарів, 21 тис. службовців з усіх країн-членів ЄС, та річний бюджет в 87 млрд. євро), а також ефективно захищати права громадян країн-членів Європейського Союзу⁶.

Сучасний етап розвитку європейської інтеграції, насамперед, пов'язаний із реформуванням інституцій Євросоюзу з метою поглиблення інтеграційного процесу, з одного боку, та забезпечення вступу нових країн-членів, з іншого. Реалізація цього складного та суперечливого процесу значною мірою залежить від Європейського парламенту, який має ратифікувати Договори про вступ до Європейського Союзу країн-претендентів.

Поки тривали складні переговори щодо прийому нових країн-членів, справжнім випробуванням для існуючих структур Європейського Союзу став скандал навколо Європейської Комісії на чолі з Ж.Сантером. В грудні 1998 р. під час розгляду проекту бюджету на наступний рік Рахункова палата ЄС виявила факти корупції⁷. Внаслідок цього на засіданні Європарламенту 14 січня 1999 р. постало питання вотуму довіри до Європейської комісії. Результати голосування – 293 за довіру, 232 – проти, при 27 – утримались доли привід політичним

оглядачам говорити, що фракція європейських соціал-демократів “покриває” свій склад Європейської комісії⁸. Однак, врешті решт, під тиском звіту незалежної комісії експертів 16 березня 1999 р. всі європейські комісари на чолі з Ж.Сантером пішли у відставку.

Після короткочасних але досить інтенсивних політичних консультацій 6 травня 1999 р. було досягнуто консенсусу, і Європарламент проголосував за призначення італійця Романо Проді на посаду Голови Європейської Комісії (з терміном повноважень до 2004 р.).

Таким чином, з одного боку, ця суттєва політична криза довела ефективність демократичного контролю з боку Європарламенту за діяльністю Європейської комісії, але, з іншого, нанесла відчутний політичний удар по європейським соціал-демократам, які багато в чому внаслідок саме цього програли вибори до Європейського парламенту, котрі відбувались у червні 1999 р.

Передвиборча кампанія головним чином концентрувалась на фактах корупції Європейської комісії та на питаннях фінансового забезпечення роботи депутатів ЄП. За інформацією преси, на утримання кожного з 626 депутатів Європарламенту щомісячно витрачається 18500 ДМ. Це питання стало вагомим аргументом для критики діяльності євробюрократів з боку євроскептиків. Водночас інголосувалось, що не існує дешевих механізмів забезпечення функціонування демократичної політичної системи.

За результатами виборів 10-13 червня 1999 р. партійна структура Європарламенту набула наступного вигляду:

Таблиця 2.

Розподіл мандатів у Європарламенті п'ятій каденції.

Країна	Мандат	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Австрія	21	7	7	-	2	-	-	-	-	5
Бельгія	25	6	5	3	7	-	-	-	2	-
Велика Британія	87	37	30	10	6	-	-	3	-	1
Ірландія	25	9	9	-	-	7	-	-	-	-
Італія	16	1	3	6	-	1	1	4	-	-
Франція	15	5	1	1	2	-	6	-	-	-
Німеччина	64	28	24	3	4	4	-	-	-	1
Польща	87	34	17	7	2	6	9	-	12	-

Таблиця 2 (продовження).

Люксембург	6	2	2	1	1	-	-	-	-	-
Нідерланди	31	9	6	8	4	1	-	3	-	-
Німеччина	99	51	33	-	7	6	-	-	-	-
Португалія	25	9	12	-	-	2	2	-	-	-
Швеція	12	7	6	4	2	3	-	-	-	-
Фінляндія	16	5	3	5	2	1	-	-	-	-
Франція	87	21	22	-	9	11	2	6	5	1

Отже, всього було обрано 626 депутатів ЄП. Структура партійних фракцій набула наступного вигляду (після назви фракції подано її номер у вище наведеній таблиці та загальна кількість депутатів)⁸:

- Фракція Європейської народної партії (1) 233 депутати;
- Фракція Соціал-демократичних партій Європи (2) 180 депутатів;
- Фракція Ліберально-демократичних партій Європи (3) 50 депутатів;
- Фракція Зелених – Вільний європейський альянс (4) 48 депутатів;
- Фракція Об'єднаних європейських лівих (5) 42 депутати;
- Фракція Союз за вільну Європу націй (6) 30 депутатів;
- Фракція європейських демократів (7) 16 депутатів;
- “Технічна” фракція незалежних депутатів (8) 19 депутатів;
- Позафракційні (9) 8 депутатів.

Таким чином, загалом у Європейському парламенті незначну більшість зараз мають правоцентристські партії, що створює певну рівновагу політичних сил, оскільки Європейська комісія майже повністю складається з комісарів лівоцентристської партійної приналежності. Тим самим у виконавчих та законодавчих органах ЄС виборці створили певний партійних баланс сил. Проте, зважаючи на близькість позицій християнських демократів та соціал-демократів щодо проблем та перспектив європейського інтеграційного процесу, діяльність нинішнього партійно-політичного складу Європейського парламенту загалом законодавчо забезпечує актуальні потреби розвитку ЄС.

Перспективи розвитку Європейського парламенту.

Обрії розвитку Європейського Союзу в політичній сфері залежить від взаємодії структуроутворюючих елементів політичної системи, а саме – від діяльності урядів, парламентів, громадян.

З виходом значної частини політичного процесу на наднаціональний рівень гостро постала проблема забезпечення демократичних норм суспільного життя, адже з часів Великої французької революції кінця XVIII ст. саме національна держава, та сформоване в її форматі громадянське суспільство були гарантантами дотримання прав людини. Тепер стратегічні рішення виробляються та впроваджуються на наддержавному рівні, що вимагає певного реформування політичних інститутів та механізмів їхньої взаємодії. Отже, нагальною є потреба подальшого розвитку демократичних процедур, підвищення прозорості процесу прийняття рішень через контроль з боку громадськості країн-членів ЄС. Саме ці проблеми становлять серцевину нинішнього порядку денного реформування Європейського Союзу.

Поки що основні рішення приймає Європейська комісія, а опосередкований контроль за нею здійснюють національні парламенти, які затверджують представників своїх держав у цій структурі. Водночас члени національних парламентів обираються тими самими виборцями, котрі формують склад Європейського парламенту. Тому формально не може бути заперечень стосовно збільшення відповідних повноважень ЄП. Розвиток цієї тенденції, здається, вже незворотнім.

Поглиблення європейської політичної інтеграції стимулює утворення загальноєвропейських партійних структур, завдяки чому, можливо на виборах 2004 р., громадяни країн-членів ЄС обиратимуть депутатів Європейського парламенту за єдиним партійним списком. Заплановано, що на цих виборах вже братимуть участь громадяни нових країн-членів, які до того часу в ідеалі мають вступити до Європейського Союзу.

У відповідності до копенгагенських (1993 р.) критеріїв країни-претенденти на вступ до ЄС повинні мати стабільну внутрішню демократичну структуру, правовий порядок,

захищати права людини, виконати низку вимог щодо законодавчої адаптації. Це визначає потребу постійного діалогу між європейськими парламентарями.

Неминуча процедура розширення ЄС об'єктивно вимагає перегляду чисельності депутатських мандатів у ЄП, процедури прийняття рішень так званою кваліфікованою більшістю голосів.

Отже, 7-11 грудня 2000 р. у Німці (це був найбільш тривалий самміт за всю історію ЄС) обговорювались стратегічні питання проблем та перспектив Європейського Союзу. Звичайно, найпринциповіше питання, яке поки що лишається відкритим – кінцева мета європейської інтеграції. Риторичним є питання створення Сполучених Штатів Європи за гіпотетичною конфедеративною моделлю, оскільки більшість європейських політиків все таки займають позицію, яка полягає в бажанні перетворення ЄС на світову суперсилу, але не супердержаву.

Складну групу протиріч складають суперечки між "великими" та "малими" (за чисельністю населення) країнами-членами ЄС. Останні були проти пропорційного представництва в Європейській комісії та Європейському парламенті й відповідно – проти прийняття рішень новою кваліфікованою більшістю. Водночас, якщо не збільшити кількість мандатів, наприклад, у Європейському парламенті, то рішення у новому розширеному ЄС прийматимуться представниками лише половини населення, що є неможливим з точки зору демократичних процедур.

Суперечки точились навколо питання межі контрольних функцій Європейського парламенту. Німеччина наполягала на повному контролі європейського парламенту за діяльністю Європейської комісії, а Великобританія була рішуче проти цього. Пошук компромісу з цієї принципової проблеми ще триває.

Отже, внаслідок гострих дискусій усі країни-члени ЄС та запрошенні на самміт у Німці представники 12 країн-кандидатів на вступ погодили новий розподіл голосів у Європейській Раді¹⁰.

Таблиця 3.

Кількість голосів країн-членів після розширення ЄС.

Країна	Населення	Кількість голосів	Буде мати
Малта	400 тис.	-	3
Люксембург	400 тис.	2	4
Кіпр	800 тис.	-	4
Естонія	1,4 млн.	-	4
Словенія	2 млн.	-	4
Литва	2,4 млн.	-	4
Латвія	3,7 млн.	-	7
Ірландія	3,7 млн.	3	7
Фінляндія	5,2 млн.	3	7
Данія	5,3 млн.	3	7
Словаччина	5,4 млн.	-	7
Австрія	8,1 млн.	4	10
Болгарія	8,2 млн.	-	10
Нідерланди	8,0 млн.	4	10
Португалія	10 млн.	5	12
Угорщина	10,1 млн.	-	12
Бельгія	10,2 млн.	5	12
Чехія	10,3 млн.	-	12
Ірландія	10,5 млн.	5	12
Нідерланди	15,8 млн.	5	13
Румунія	22,5 млн.	-	15
Польща	38,7 млн.	-	27
Іспанія	39,4 млн.	8	27
Італія	57,6 млн.	10	29
Франція	59 млн.	10	29
Великобританія	59,2 млн.	10	29
Німеччина	82 млн.	10	29

Отже, фактично рішення кваліфікованою більшістю мають прийматися, коли не більше семи країн голосуватимуть проти. Проте новий порядок прийняття рішень буде діяти ще дуже нескоро, адже навіть за гіпотетичного розширення 2004 р. членами ЄС в залежності від індивідуальної готовності стануть спочатку лише кандидати з так званої "люксембурзької групи" (названі 1998 р.) – Польща, Чехія, Угорщина, Естонія, Словенія, Кіпр. А вступ до ЄС країн з "гелсінської групи" (названі 1999 р.) може бути відсуненим.

Повернемося до рішень самміту ЄС у Німці, які безпосередньо торкаються майбутнього Європейського парламенту. По перше, було погоджено збільшення чисельності

євродепутатів з теперішньої кількості 626 до 732. Новий розподіл депутатських мандатів подано у таблиці 4.

Таблиця 4.

Назва країни	Кількість депутатських мандатів
Німеччина	99
Великобританія	72 (-15)
Франція	72 (-15)
Італія	72 (-15)
Іспанія	50 (-14)
Польща	50
Румунія	33
Нідерланди	25 (-6)
Греція	22 (-3)
Бельгія	22 (-3)
Чехія	22
Угорщина	20
Португалія	20 (-5)
Швеція	18 (-4)
Австрія	17 (-4)
Болгарія	17
Данія	13 (-3)
Фінляндія	13 (-3)
Словаччина	13
Ірландія	12 (-3)
Литва	12
Латвія	8
Словенія	7
Люксембург	6
Естонія	6
Кіпр	6
Мальта	5

Отже, всім нинішнім членам ЄС, за винятком найбільшої за кількістю населення Німеччини, та найменшого Люксембурга, довелось "поділитись" місцями депутатів Європейського парламенту з майбутніми новими країнами-членами ЄС.

У процесі цих дискусій викристалізувалась ідея створення другої палати Європейського парламенту. Вперше цю ідею 1998 р. висунув президент Чехії В.Гавел, який пропонував створити верхню палату з представників національних парламентів. Схожу ідею пропагує канцлер ФРН Г.Шрöder, який запропонував створити нову модель Європейського парламенту за німецьким зразком – нижня палата Бундесрат – палата представників Європарламенту, та верхня палата

депутатів від національних парламентів, котра може мати більше прав у бюджетній галузі. Тим самим можна було б зробити рішучий крок до створення Європейської конфедерації або федерації. Прем'єр-міністр Великобританії Т.Блер, навпаки, проти створення верхньої палати Європарламенту, та за збереження вищих прерогатив за національними парламентами¹¹.

Погодження проєктів реформування структур Європейського Союзу пов'язано з діяльністю Європейського конституційного конвенту, який 28 лютого 2002 р. розпочав свою роботу. Його головною метою є розробка проєкту Конституції ЄС, яка має сформувати баланс між федералістською ідеєю (або ідеєю конфедерації) та функціональною ефективністю¹².

Водночас прискорення політичних аспектів європейської інтеграції стимулює зростання популярності партій, які є правішими до так званих правоцентристів. Ця диференціація спостерігається, насамперед, у питанні ставлення до Європейського Союзу. Саме на антиінтеграційних ідеях здобувають собі популярність національний альянс у Італії, партія свободи в Австрії, "народна партія" у Португалії, Національний фронт у Франції, Датська народна партія, Список Фортайна у Нідерландах, Влаамський блок у Бельгії. Такий розвиток подій дає підстави говорити про загрозу "ультраправого маршу" країнами Європейського Союзу. Відсіч цій тенденції правоцентристські та лівоцентристські партії можуть дати лише разом.

Вже сьогодні зрозуміло, що провідною темою виборів Європейського парламенту влітку 2004 р. буде майбутнє Європи як Союзу європейських народів. Водночас триватиме процес поступового перетворення Європейського парламенту на вищий представницький, законодавчий та контрольний орган Європейського Союзу.

Тим самим визначається важливе значення для України налагодження зв'язків та інтенсифікація співробітництва із Європейським парламентом, оскільки саме він має ратифікувати будь-які Угоди щодо створення зони вільної торгівлі та набуття

асоційованого членства, що є стратегічною метою нашого європейського вибору.

Поки що в мереживі міжпарламентського співробітництва Верховної Ради України віддається пріоритет Парламентській асамблеї Ради Європи, Міжпарламентській асамблеї СНД, відповідним структурам Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Організації Чорноморського економічного співробітництва, Північноатлантичного альянсу, а Європарламент залишається на периферії фактичного інтересу. Отже, зрозуміло, що вибудовувати різноманітні форми міжпарламентського співробітництва необхідно на паритетній основі, виходячи насамперед із стратегічних міркувань реалізації національних інтересів у Європі.

¹ Läufer Thomas, Die Europäische Union und ihr Parlament. – Bonn. – 1994. – S.142.

² Schoendube Claus, Blick hinter die Kulissen des Europäischen Parlaments. – Bonn. – 1993. – S.118.

³ Läufer Thomas. – Названа праця. – С.137.

⁴ Ильин Ю.Д. История и право Европейского Союза. – Харьков. – 1998. – С.31.

⁵ там само. – С.33.

⁶ Der Spiegel. – 1999. – №12. – S.180.

⁷ Süddeutsche Zeitung. – 1998. – 18 Dezember.

⁸ Der Spiegel. – 1999. – №3. – S.23.

⁹ Handelsblatt. – 1999. – 15 Juni.

¹⁰ Frankfurter Allgemeine Zeitung. – 2000. – 12 Dezember.

¹¹ Der Spiegel. – 2001. – №23. – S.18.

¹² Schmitz Thomas, Integration in der supranationalen Union. Das europäische Organisationsmodell. Baden-Baden: Nomos. – 2001. – S.518.